

The role of marital satisfaction and parenting style in function reading in children with specific learning disorder

Vida Harandi¹, *Amanollah Soltani², Alireza Manzari Tavakoli², Zahra Zeinadini²

Author Address

1. PhD student of psychology, Islamic Azad University, Kerman, Iran;

2. PhD of psychology, Assistant professor, Islamic Azad University, Kerman, Iran.

*Corresponding Author Address: Islamic Azad University, Kerman, Iran.

Email: drdoltani.a@gmail.com

Received: 2018 November 10; Accepted: 2018 December 28

Abstract

Background & Objective: Learning disability means any disorder in which the following are less than expected: A person's academic achievement based on his or her age, and education and intelligence. The diagnosis is through reading and writing tests and calculations. The term "learning disorder" refers to the need to recognize and serve students who are incessantly failing in their classroom work, while at the same time they do not fit into exceptional age groups. Physical appearance, height, and weight indicate their normality. Their intelligence is more or less commonplace, they speak well, like other children play, and communicate with others like their peers. They help at home and well done delegated tasks. However, they cannot stream information to express and, in particular, write. So according to the general characteristics of these students, they can be placed in a new group called Student Disorders and said that these students impaired in one or more psychological processes that are perceived through oral or written language. Researchers have identified four parenting styles in their efforts to find common characteristics of parenting. However, each parent has a unique relationship with his or her child. Marital satisfaction is one of the factors affecting the family's stability and endurance, as well as the mental health of the spouses and children as well as the community. In marital relationships, several factors make married couples happy and increase health, economic development. However, if there is no adaptation, these positive aspects are eliminated and cause many problems in both individual and social terms. The purpose of this study was the investigation of the role of Parenting style and marital satisfaction in reading the function of particular learning disorder.

Methods: This study was correlational. The population was all of the students with a particular learning disorder. That 95 students were chosen by cluster sampling. The questionnaire of reading dyslexia test and marital satisfaction (Enrich) and parenting style (Baumrind) distributed. The Enrich Marital Satisfaction Questionnaire, which was prepared by Olson (1998), consists of 12 scales: contractual response, marital satisfaction, personality issues, marital relationship, conflict resolution, financial monitoring, leisure activities, Sexual relations, marriage and children, relatives and friends, the roles of egalitarianism and ideological harmony. The Questionnaire Bamarind (1973), is translated by Hossein Pour (2002) and measures parental parenting practices in three dimensions. The data were analyzed by Pearson correlation and regression.

Results: The data show that there is a positive correlation between marital satisfaction and authoritative parenting style with reading function ($p < 0.05$), and there was a negative correlation between authoritarian and permissive parenting style with reading function ($p < 0.001$).

Conclusion: According to result and the importance of parenting style and marital satisfaction in reading function in children with specific learning disorder attention to these subjects were recommend to all professionals in these fields.

Keywords: Parenting Style, Marital Satisfaction, Reading Function, Specific Learning Disorder.

نقش سبک فرزندپروری و رضایت زناشویی در پیش‌بینی عملکرد خواندن کودکان با اختلال یادگیری ویژه از نوع خواندن

ویدا هرندی^۱، *امان‌اله سلطانی^۲، علیرضا منظری توکلی^۲، زهرا زین الدینی^۲

توضیحات نویسندگان

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران؛

۲. استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

*آدرس نویسنده مسئول: کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی.

ارایانه: drdoltani.a@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۹ آبان ۱۳۹۷؛ تاریخ پذیرش: ۷ دی‌ماه ۱۳۹۷

چکیده

هدف: ناتوانی‌های یادگیری، گستره‌ای وسیع‌تر از مشکلات تحصیلی را شامل می‌شود و نیازمند توجه به حوزه‌های اجتماعی، خانوادگی، عاطفی و رفتاری زندگی کودک در بافت خانواده است. هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی نقش سبک فرزندپروری و رضایت زناشویی در عملکرد خواندن کودکان دارای اختلال یادگیری ویژه از نوع خواندن بود.

روش بررسی: طرح پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش عبارت بودند از تمامی دانش‌آموزان مبتلا به اختلال یادگیری ویژه از نوع خواندن که از بین آنان تعداد ۹۵ دانش‌آموز به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند و برای آنان آزمون عملکردن خواندن (کرمی نوری) به عمل آمد. سپس والدین این دانش‌آموزان به پرسشنامه‌های رضایت زناشویی (انریچ، ۱۹۹۸) و سبک فرزندپروری (بامریند، ۱۹۷۳) پاسخ دادند. داده‌های حاصل از انجام این پژوهش در دوسطح توصیفی (همبستگی پیرسون) و استنباطی (تحلیل رگرسیون) با استفاده از نرم‌افزار SPSS21 تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد بین سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه و عملکرد خواندن رابطه منفی وجود دارد ($p < 0/05$) و همچنین بین رضایت زناشویی و سبک فرزندپروری مقتدرانه با عملکرد خواندن رابطه مثبت دیده می‌شود ($p < 0/001$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نقش سبک‌های فرزندپروری و رضایت زناشویی در عملکرد خواندن کودکان با اختلال یادگیری ویژه از نوع خواندن، توجه به این موارد به متخصصین در این زمینه توصیه می‌گردد.

کلیدواژه‌ها: رضایت زناشویی، سبک فرزندپروری، عملکرد خواندن، اختلال یادگیری ویژه.

اختلال یادگیری، زمانی، در زمره کم‌توانی ذهنی قرار داشت، اما پژوهشگران دریافته‌اند برخی از کودکان، با وجود هوشبهر عادی یا حتی بیشتر از عادی، با وجود کوشش زیادی که از خود نشان می‌دهند در یادگیری برخی از دروس آموزشی ناتوان هستند. این افراد را کودکان با ناتوانی‌های یادگیری نامیدند (۱). کلمه ناتوانی یادگیری برای اولین بار توسط کرک در سال ۱۹۶۳ به کار برده شد. این اصطلاح را به‌عنوان برآیندی سازشی مطرح کرد و این به واسطهٔ برجسب‌های گوناگونی بود که تا آن زمان برای توصیف کودک با هوشبهر بهنجار، اما با مشکلات یادگیری به کار می‌رفت (۲). تا به حال تعاریف متعددی از «ناتوانی یادگیری»^۱ یا «اختلالات یادگیری»^۲ یا «مشکلات یادگیری»^۳ ارائه شده است. برخی ناتوانی یادگیری معادل واژهٔ (LD) را به‌معنای فقدان موفقیت یا عدم توانایی یادگیری در زمینه‌های خاصی در مقایسه با موفقیت افرادی که توانایی ذهنی مشابه دارند، تعریف نموده‌اند. ناتوانی‌های یادگیری با شیوع ۵ تا ۱۵ درصد، مهمترین علت عملکرد ضعیف تحصیلی به‌شمار می‌رود (۳). براساس پنجمین ویرایش راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی، ناتوانی‌های یادگیری در طبقهٔ اختلال‌های عصبی تحولی قرار دارد. این ناتوانی به‌صورت مشکلات یادگیری و نارسایی در کسب مهارت‌های تحصیلی متناسب با سن، در سال‌های اولیهٔ تحصیلی آشکار می‌گردد. این مشکلات حداقل ۶ ماه دوام یافته و ارتباطی با ناتوانی‌های ذهنی و اختلال‌های تحولی یا عصبی حرکتی ندارد. مشکلات شامل اختلال در خواندن و بیان نوشتاری و محاسبات ریاضی است (۴).

یکی از اختلالات یادگیری بسیار شایع، اختلال در خواندن یا نارساخوانی است. نارساخوانی به مشکلاتی در زمینهٔ صحت، روان خواندن و اشکال در هجی کردن برمی‌گردد. افراد نارساخوان به دلیل اختلال در خواندن در اغلب دروس خود به مشکل برمی‌خورند. کودکان نارساخوان، با وجود اینکه در اکثر مواقع از هوش طبیعی بسیاری برخوردارند، نمی‌توانند پیشرفت تحصیلی مطلوبی داشته باشند و با سختی به تحصیل ادامه می‌دهند یا اغلب ترک تحصیل می‌کنند که این به نوبهٔ خود صدمات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و عاطفی-روانی بسیار برای خود فرد و جامعه به دنبال دارد (۵).

ناتوانی‌های یادگیری، گستره‌ای وسیع‌تر از مشکلات تحصیلی را شامل می‌شود و نیازمند توجه به حوزه‌های اجتماعی، خانوادگی، عاطفی و رفتاری زندگی کودک در بافت خانواده است (۶). نتایج برخی مطالعات حاکی از این است که جنبه‌های مختلف ناتوانی یادگیری دانش‌آموزان، آسیب‌های زیادی بر سازگاری و بهزیستی روانی خانواده‌های آن‌ها می‌گذارد؛ بنابراین به نظر می‌رسد خانواده‌هایی که فرزندان آن‌ها به اختلال ناتوانی یادگیری دچارند دارای مشکلات سازشی بیشتری از والدین عادی باشند (۷). در واقع پدر و مادر کودکان مبتلا، در جنبه‌های مختلف سلامت مشکل داشته،

احساس محرومیت نموده و سطوح بالایی از استرس و افسردگی را در مقایسه با والدین کودکان عادی تجربه می‌کنند؛ بنابراین، جو درونی خانواده، از جمله روابط بین فرزندان با یکدیگر، روابط والدین با فرزندان و حتی روابط والدین با یکدیگر بی‌تأثیر از مشکلات یادگیری کودک نیست (۸). به نظر می‌رسد یکی از متغیرهایی که تحت تأثیر مشکلات یادگیری کودک قرار گیرد رضایت زناشویی باشد. رضایت زناشویی ابعاد گوناگونی از جمله برقراری ارتباط مؤثر با همسر، کنترل خشم، حفظ استقلال فردی یکدیگر همراه با مشارکت هم، بهادادن به خواسته‌ها و علایق همسر، همراهی و همدلی، داشتن اهداف و آرمان مشترک، قبول سختی‌ها و آمادگی برای مواجهه با مشکلات زندگی، تأکید و توجه بر نکات مثبت شخصیت همسر، ابراز دوستی و اهمیت دادن به یکدیگر دارد (۹). در این بین، ارتباط کلامی و غیرکلامی صحیح، اساس یک زندگی زناشویی موفق است. زوجینی که از داشتن یک ارتباط صحیح با یکدیگر و دیگر افراد خانواده محروم هستند نشانه‌های رفتاری ویژه‌ای دارند که از جمله آن‌ها می‌توان به یأس، ناامیدی و درماندگی، تعارض بین زوجین، بروز برخی مشکلات مالی، جنسی، رفتاری، نرخ پایین تقویت یکدیگر، نبود رضایت و خشنودی از زندگی زناشویی و شکایت و انتقاد از یکدیگر اشاره کرد که می‌توانند سلامت روانی افراد خانواده را تهدید کنند (۱۰). تاکنون پژوهش‌هایی به‌منظور بررسی نقش رضایت زناشویی در عملکرد تحصیلی فرزندان انجام شده است؛ برای مثال نتایج پژوهش شجاعی و همکارانش نشان داد بین رضایت زناشویی و عملکرد تحصیلی و سازگاری اجتماعی فرزندان رابطه وجود دارد. نتایج پژوهش یونگر و همکارانش نیز حاکی از نقش عملکرد خانواده در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان بود (۱۲). نتایج پژوهش دهل نیز نشان داد حوضه-حور کودک با ناتوانی در خانواده می‌تواند منجر به آسیب روانی شده و رضایت زناشویی والدین را مختل کند (۱۳)؛ اما پژوهشی که به‌منظور بررسی نقش رضایت زناشویی در عملکرد خواندن کودکان با اختلال یادگیری ویژه انجام شده باشد توسط محققین یافت نشد.

از طرف دیگر، نحوهٔ برخورد با کودک و تعامل با وی، تحت تأثیر سبک‌های فرزندپروری قرار می‌گیرد. فرزندپروری، عبارت است از الگوهای تربیت فرزند. ارتباط بین فرزندان و والدین و سایر اعضای خانواده، به‌عنوان نظام یا شبکه‌ای در نظر گرفته می‌شود که در این شبکه، کنش متقابل بین افراد وجود دارد. این نظام، به‌طور مستقیم و غیرمستقیم، از طریق تأثیر سبک‌ها و روش‌های مختلف فرزندپروری، در کودکان تأثیر می‌گذارد (۱۴). اکثر روان‌شناسان، کنش‌های متقابل میان والدین و فرزندان را اساس تحول عاطفی تلقی می‌کنند. سبک فرزندپروری عبارت است از مجموعه‌ای از رفتارها که تعیین‌کنندهٔ ارتباطات متقابل والد-فرزند در موقعیت‌های متفاوت و گسترده است. این‌گونه فرض می‌شود که موجب ایجاد فضای تعامل گسترده می‌گردد. بامریند، از سبک‌های فرزندپروری مستبد، مقتدر و سهل‌گیر نام برد. براساس نظریهٔ وی، سبک‌های فرزندپروری، نقش واسطه بین

³ learning difficulties

¹ learning disability

² learning disorder

متغیرهای هنجاری آنان و جامعه‌پذیری کودکانشان دارند. سبک‌های فرزندپروری، دارای نقش‌های حمایتی و غیرحمایتی با پیامدهای متفاوت بر تحول کودک هستند (۱۵). نتایج پژوهش ایشا نقش مثبت سبک فرزندپروری مقتدرانه را بر پیشرفت تحصیلی فرزندان تأیید کرد (۱۶). همچنین نتایج پژوهش گونزلا نیز نشان‌دهنده تأثیر نوع سبک فرزندپروری والدین با انگیزش پیشرفت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان بود (۱۷).

علی‌رغم وجود پژوهش‌هایی که به نقش رضایت زناشویی و سبک فرزندپروری بر عملکرد تحصیلی فرزندان پرداخته بود پژوهشی که نقش این عوامل بر عملکرد خواندن کودکان با اختلال یادگیری ویژه را بررسی کند، توسط محققین یافت نشد؛ بنابراین با توجه به کمبود پیشینه پژوهشی و شیوع زیاد اختلال یادگیری ویژه و لزوم مداخله مناسب و همه‌جانبه در این دانش‌آموزان از نوع خواندن، هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی نقش رضایت زناشویی و سبک‌های فرزندپروری در عملکرد خواندن کودکان با اختلال یادگیری ویژه از نوع خواندن بود.

۲ روش بررسی

طرح پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش عبارت بود از تمامی دانش‌آموزان با اختلال یادگیری ویژه از نوع خواندن در استان کرمان که در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ مشغول به تحصیل بودند. به منظور انجام این پژوهش حجم نمونه از طریق فرمول کوکران محاسبه گردید و تعداد ۹۵ نفر به شیوه نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. بر همین اساس ابتدا استان کرمان به پنج حوزه شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم شد و سپس در هر یک از حوزه‌ها تعداد ۱۰ مدرسه به شیوه تصادفی انتخاب گردید. با مراجعه به مدارس، دانش‌آموزان با اختلال یادگیری شناسایی شدند و از بین آنان ۹۵ نفر انتخاب گردیدند. سپس از دانش‌آموزان آزمون نارساخوانی کرمی نوری به عمل آمد. پرسشنامه‌های رضایت زناشویی و سبک‌های فرزندپروری در پاکت‌های دربسته قرار داده شد و در اختیار والدین منتخب قرار گرفت و از آنان خواسته شد طی مدت یک روز آن‌ها را تکمیل کنند و به دفتر مدرسه تحویل دهند. در این مطالعه از پرسشنامه‌های بدون نام‌ونشان و فقط دارای کد استفاده گردید. این اطمینان به والدین داده شد که اطلاعات محرمانه مانده و مندرجات پرسشنامه‌ها به صورت تجمیعی بررسی می‌شوند. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بود از: ابتلا به اختلال یادگیری ویژه از نوع خواندن، قرار داشتن در دامنه سنی ۷ تا ۱۱ سال، عدم مصرف داروهای روان‌پزشکی و ملاک خروج عبارت بود از عدم تکمیل پرسشنامه‌ها. پرسشنامه رضایت زناشویی: این مقیاس توسط السون و فاورز در

سال ۱۹۹۸ تهیه شد که برای ارزیابی زمینه‌های بالقوه مشکل‌زا یا شناسایی زمینه‌های قوت و پر بار رابطه زناشویی به کار می‌رود. این مقیاس شامل ۴۷ سؤال است که در طیف لیکرت از ۱ تا ۵ (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) نمره‌گذاری می‌گردد. مقیاس رضایت زناشویی اندازه‌گیری‌ای کلی از روابط زناشویی شامل تحریف آرمانی^۱، رضایت زناشویی^۲، مسائل شخصیتی^۳، ارتباطات^۴، حل تعارض^۵، مدیریت مالی^۶، فعالیت‌های اوقات فراغت^۷، رابطه جنسی^۸، فرزندان و فرزندپروری^۹، خانواده و دوستان^{۱۰}، نقش‌های مساوات طلبی مربوط به زن و مرد^{۱۱}، جهت‌گیری مذهبی^{۱۲}، همبستگی زوج‌ها^{۱۳} و تغییرات زناشویی^{۱۴} را شامل می‌شود. السون و فاورز آلفای کرونباخ این پرسشنامه را ۰/۹۲ گزارش کرده‌اند (۱۸). پایایی و روایی این پرسشنامه در ایران توسط علیدوستی و همکارانش بررسی شده که در پژوهش آنان ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۷۴ به دست آمد (۱۹).

پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری: این پرسشنامه شامل ۳۰ سؤال است که توسط بامریند در سال ۱۹۷۳ طراحی و ساخته و در ایران توسط حسین پور (۱۳۸۱)، ترجمه شده و شیوه‌های فرزندپروری والدین در سه عامل سهل‌گیرانه، مقتدرانه و استبدادی اندازه‌گیری می‌شود. نمره‌گذاری به شیوه لیکرت از کاملاً موافقم=صفر تا کاملاً مخالفم=۴ است که با جمع نمره‌های سؤال‌های مربوط به هر سبک و تقسیم آن بر تعداد سؤالات، نمره مجزا به دست می‌آید (۲۰). در پژوهش اوندن میزان پایایی این پرسشنامه را با استفاده از روش بازآزمایی در بین گروه مادران، ۰/۸۶ برای شیوه استبدادی، ۰/۷۸ برای شیوه مقتدرانه و ۰/۸۱ برای شیوه سهل‌گیر و در گروه پدران برای شیوه استبدادی ۰/۸۵، برای شیوه مقتدرانه ۰/۹۲ و برای شیوه سهل‌گیر ۰/۷۷ گزارش کرده‌اند (۲۱). روایی و پایایی این پرسشنامه در ایران توسط مینایی بررسی شد. در پژوهش او ضریب اعتبار برای سبک فرزندپروری مقتدرانه ۰/۷۵، سهل‌گیرانه ۰/۷۴ و استبدادی ۰/۶۴ به دست آمد (۲۰).

آزمون خواندن و نارساخوانی (نما): این آزمون توسط کرمی نوری و مرادی (۱۳۸۴) به منظور سنجش عملکرد خواندن و همچنین تشخیص نارساخوانی ساخته شده و بر روی ۱۶۱۴ (۷۷۰ دانش‌آموز پسر و ۸۴۴ دانش‌آموز دختر) در پنج پایه تحصیلی شهر تهران، سندج و تبریز انجام و هنجاریابی شده است. پس از گردآوری داده‌ها و انجام عملیات آماری برای هر پایه در هر شهر، نمرات خام و نمرات هنجار محاسبه گردیده است. ضریب آلفای کرونباخ آزمون خواندن و نارساخوانی ۰/۸۱ به دست آمده است. این آزمون از ده خرده‌مقیاس تشکیل شده است که نمره کل آزمودنی در عملکرد خواندن از مجموع خرده‌مقیاس‌ها محاسبه می‌گردد. در این آزمون آزمودنی به‌ازای

⁸ Sexual Relationship

⁹ Children and Parenting

¹⁰ Family and Friends

¹¹ Equalitarian Roles

¹² Religios Orientation

¹³ Marital Cohesion

¹⁴ Marital change

¹ Idealistic Distortion

² Marital Satisfaction

³ Personality Issues

⁴ Communication

⁵ Conflict Resolution

⁶ Financial Management

⁷ Leisure Activities

هرپاسخ درست یک نمره می‌گیرد.

خواندن کلمات: از سه فهرست ۴۰ کلمه‌ای تشکیل شده که آزمودنی باید آن‌ها را سریع و درست بخواند.

زنجیره کلمات: آزمودنی باید از میان فهرستی از کلمات کلمات با معنی را پیدا کند.

آزمون قافیه: از ۲۰ کلمه تشکیل شده که آزمودنی باید کلمات هم قافیه را تشخیص دهد.

نامیدن تصاویر: شامل دو فهرست است که از ۲۰ تصویر تشکیل شده و آزمودنی باید هرکدام را نام ببرد.

درک متن: شامل دو خرده‌آزمون است که آزمودنی باید به متن خوانده شده گوش دهد و سؤالات مربوط به آن را پاسخ دهد.

درک کلمات: شامل ۳۰ کلمه است که آزمودنی باید به سؤالاتی درباره مفهوم یا کاربرد کلمه پاسخ دهد.

حذف آواها: شامل ۳۰ کلمه است که آزمودنی باید کلمه را با حذف آوای مورد نظر بیان کند.

خواندن ناکلمات: آزمودنی باید ۴۰ کلمه بدون معنا را بخواند.

نشانه‌های حروف: از آزمودنی خواسته می‌شود از میان فهرستی از کلمات آن‌هایی را که با حرف خاصی شروع می‌شود مشخص کند. نشانه مقوله: آزمودنی باید کلمات را در مقوله‌های مربوط به خود طبقه‌بندی نماید (۲۲).

پس از جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه‌ها، آن‌ها در دو سطح توصیفی (ضریب همبستگی پیرسون) و استنباطی (تحلیل رگرسیون) توسط نرم‌افزار SPSS21 در سطح ۹۵ درصد اطمینان تجزیه و تحلیل شدند.

۳ یافته‌ها

تعداد شرکت‌کنندگان در این پژوهش ۹۵ نفر بود (۵۵ پسر و ۴۰ دختر) که به شیوه نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند و در فاصله سنی ۸ تا ۱۱ سال قرار داشتند. نتایج مربوط به آزمون همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون در ادامه آمده است.

جدول ۱. ضریب همبستگی بین عملکرد خواندن و سبک فرزندپروری

سبک فرزندپروری	سبک فرزندپروری مقتدرانه	سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه	سبک فرزندپروری استبدادی	رضایت زناشویی
عملکرد خواندن	۰/۷۹	-۰/۴۱	-۰/۵۴	۰/۶۵

همان‌طور که در جدول ۱ نشان داده شد، رابطه بین عملکرد خواندن با سبک فرزندپروری مقتدرانه ($r=0/79$ و $p<0/001$) و رضایت زناشویی ($r=0/65$ و $p<0/001$) مثبت و معنادار بود. همچنین رابطه بین سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه ($r=-0/41$ و $p<0/05$) و

جدول ۲. پیش‌بینی عملکرد خواندن بر اساس سبک فرزندپروری و رضایت زناشویی

متغیر پیش‌بین	B	خطای استاندارد	بتا	t	مقدار احتمال
سبک فرزندپروری مقتدرانه	۲/۹۵	۰/۹۱	۰/۷۶	۳۲/۳۴	<۰/۰۰۱
سبک فرزندپروری سهل‌گیر	-۱/۳۴	۰/۷۸	۰/۶۲	۲۵/۴۱	<۰/۰۰۱
سبک فرزندپروری استبدادی	-۱/۴۰	۰/۸۱	۰/۵۴	۲۷/۷۸	<۰/۰۰۱
رضایت زناشویی	۱/۸۵	۰/۸۷	۰/۶۶	۲۹/۴۱	>۰/۰۰۱

$R^2=0/556$ $R^2=0/309$ $R^2ADJ=0/301$

رضایت زناشویی والدین در عملکرد خواندن دانش‌آموزان با اختلال یادگیری ویژه از نوع خواندن انجام شد. نتایج مطالعه حاضر نشان داد از میان سبک‌های فرزندپروری، سبک فرزندپروری مقتدرانه با عملکرد خواندن دانش‌آموزان دارای نارساخوانی تأثیر مثبت و سبک‌های مستبدانه و آسان‌گیرانه بر عملکرد خواندن کودکان با اختلال یادگیری ویژه از نوع خواندن تأثیر منفی دارد. از این منظر، نتایج مطالعه حاضر با پژوهش آبشا (۱۵) و گونزلا (۱۶) که نشان دادند سبک فرزندپروری بر پیشرفت تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد، همخوان بود. همچنین همسو با نتایج پژوهش حاضر، پژوهش همتی و لشکری (۲۳) نیز نشان داد سبک فرزندپروری والدین در مشکلات رفتاری کودکان با اختلال یادگیری نقش دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت آنچه که تاکنون در پژوهش‌ها نشان داده شده، رابطه بین

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده شد ستون مقدار احتمال نشان می‌دهد که انواع سبک‌های فرزندپروری و رضایت زناشویی می‌تواند عملکرد خواندن را پیش‌بینی کند. همچنین نتایج این جدول نشان می‌دهد این متغیرها می‌توانند ۳۰ درصد از واریانس عملکرد خواندن را پیش‌بینی کنند. همچنین نتایج مربوط به عدد بتا نشان می‌دهد که در صورت ثابت ماندن شرایط با ۱ واحد افزایش در سبک فرزندپروری مقتدرانه، ۰/۷۶ نمره در عملکرد خواندن افزایش می‌یابد و یک واحد افزایش در فرزندپروری سهل‌گیرانه و استبدادی به ترتیب باعث کاهش ۰/۶۲ و ۰/۵۴ نمره در عملکرد خواندن می‌شود.

۴ بحث

پژوهش حاضر به منظور بررسی نقش سبک‌های فرزندپروری و

انتظارات والدین و عملکرد کودک بوده است. هر چه انتظارات والدین از کودکان کمتر باشد، عملکرد کودکان نیز ضعیف‌تر و هر چه انتظارات بیشتر باشد عملکرد کودک نیز بهبود خواهد یافت؛ اما باید توجه داشت که انتظارات بیش‌ازحد والدین در سبک فرزندپروری استبدادی نیز می‌تواند آسیب‌زا باشد (۲۴). نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد والدینی که دارای سبک فرزندپروری استبدادی هستند کودکانی دارند که مضطرب‌ترند. این والدین فقط قواعد را دیکته می‌کنند و از فرزندان خود انتظار اطاعت دارند. این والدین معمولاً معیارهای سطح بالایی را برای فرزندان خود در نظر می‌گیرند و این موضوع باعث ایجاد اضطراب زیاد در فرزندان می‌شود که بر عملکرد خواندن آن‌ها تأثیر نامطلوبی به جای می‌گذارد. از طرف دیگر به نظر می‌رسد والدین سهل‌گیر آن‌گونه که انتظار می‌رود بر رشد و پیشرفت کودکان خود نظارت ندارند و برای ایشان جنبه‌های مهم رشد خیلی مورد توجه قرار نمی‌گیرد. سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه با فقدان کنترل والدین و پاسخ‌دهی به خواسته‌های کودک مشخص می‌شود. والدین سهل‌گیر سعی دارند برای کودکان خود محیطی گرم، آرام و پذیرا به وجود آورند، با این حال بر اعمال فرزندان خود کنترل و نظارت ندارند (۲۴). بی‌توجهی و سردی والدین در سبک سهل‌گیرانه، مانع شکل‌گیری عواطف مثبت بین والد و فرزند می‌شود و بسیاری از رفتارها و مهارت‌های کودک مانند درس خواندن تقویت نمی‌شود. والدینی که از سبک فرزندپروری سهل‌گیرانه استفاده می‌کنند از اعمال قواعد ناپایدار یا فاقد ساختار استفاده می‌کنند. هر چند ممکن است این والدین با عاطفه باشند ولی، شکست آن‌ها در نظم‌دهی به رفتار کودکان شان می‌تواند به کم شدن عزت نفس منجر شود؛ زیرا کودکان نیز در یادگیری شکل‌های مناسب خودنظم‌بخشی، با شکست مواجه می‌شوند (۱۷). والدین دارای سبک فرزندپروری مقتدرانه الگوی کارآمدتر و مؤثرتری برای فرزندان‌شان هستند، پاسخ‌دهی بیشتری دارند، خودمختاری فرزندشان را می‌پذیرند و روابط گرم و محبت‌آمیزی با فرزندان خود دارند و همه این عوامل بر عملکرد خواندن فرزندان‌شان تأثیر مثبت بر جای می‌گذارد (۱۵).

یافته دیگر این پژوهش این بود که رضایت زناشویی والدین، در عملکرد خواندن فرزندان تأثیر دارد. نتایج این پژوهش با پژوهش شجاعی (۱۱) که نشان داد بین رضایت زناشویی والدین و عملکرد تحصیلی فرزندان رابطه وجود دارد و همچنین پژوهش یونگر (۱۲) که نشان داد عملکرد خانواده در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد همخوان بود. در تبیین نتایج این یافته پژوهش می‌توان گفت داشتن شرایط مناسب در خانواده برای رشد و پیشرفت تحصیلی فرزندان اثر مطلوبی دارد. رضایت پدر و مادر از زندگی مشترک، سبب کاهش فشارهای روانی در خانه می‌گردد و آرامش محیط خانه می‌تواند جو مناسبی را برای مطالعه و تفکر فرزندان فراهم آورد. والدین صمیمی باعث می‌شوند فرزندان درباره خودشان احساس مثبتی داشته باشند و این به امنیت، عزت‌نفس و کاهش تنش در آن‌ها منجر شده و موجب یادگیری بیشتر فرزندان می‌گردد (۱۱). رابطه رضایت‌بخش بین زن و شوهر باعث می‌شود از به‌وجود آمدن مشکلاتی نظیر اختلال یادگیری در فرزندان هراسی نداشته باشند و باور کنند که می‌توانند

مشکلات را با کمک یکدیگر حل نمایند؛ در نتیجه محیط امنی را برای فرزندان‌شان فراهم آورند. از طرف دیگر زمانی که فشارهای روانی مانند ناهماهنگی زناشویی بر زوجین حاکم است و رضایت زناشویی اندک است، ممکن است برخی از والدین به علت اضطراب و احتیاجات روحی خودشان، غفلت و سوء رفتار را درباره فرزندان‌شان به کار گیرند و در این شرایط خانوادگی که با فرزندان بد رفتاری می‌شود، خودگردانی هیجانی، همدلی، همدردی، خودپنداره و مهارت‌های اجتماعی آنان آسیب می‌بیند و ممکن است به مرور زمان مشکلات جدی یادگیری و سازگاری از جمله شکست تحصیلی را تجربه کنند (۱۲)؛ اثر این عوامل وقتی کودک نیز دچار نوعی مشکل مانند اختلال یادگیری باشد بیشتر می‌شود و در نتیجه در کودکان با اختلال یادگیری ویژه از نوع خواندن، عملکرد خواندن دچار مشکل بیشتری می‌گردد.

از جمله محدودیت‌های این پژوهش استفاده از ابزار خودگزارشی بود که ممکن است باعث شود افراد به دلایل مختلف واقعیت‌ها را منعکس نمایند. همچنین این پژوهش بر روی کودکان با اختلال یادگیری از نوع خواندن انجام شد؛ لذا نتایج این پژوهش قابل تعمیم به سایر اختلالات یادگیری نیست؛ بنابراین پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های بعدی از مصاحبه به‌جای ابزار خودگزارشی استفاده شود و همچنین به بررسی نوع سبک فرزندپروری از دیدگاه فرزندان اقدام گردد. همچنین این پژوهش بر روی کودکان با اختلالات یادگیری از نوع نوشتن و ریاضی نیز انجام شود. در سطح کاربردی نیز به متخصصان در این زمینه توصیه می‌گردد با آموزش شیوه‌های فرزندپروری صحیح، به والدین کمک نمایند تا ارتباط بهتری با فرزندان دارای اختلال یادگیری ویژه از نوع خواندن برقرار کنند. از طرفی زوج‌درمانی والدین دارای کودک ناتوان یادگیری را نیز می‌توان مد نظر قرار داد. وجود اینچنین کودکانی در خانواده نباید مانع رضایت زناشویی والدین گردد.

۵ نتیجه‌گیری

باتوجه به یافته‌های این پژوهش و نقش رضایت زناشویی و سبک‌های فرزندپروری در عملکرد خواندن کودکان با اختلال یادگیری ویژه، توجه به این حیطه‌ها به متخصصین در این زمینه توصیه می‌شود. می‌توان با آموزش اصول سبک فرزندپروری مقتدرانه و همچنین زوج‌درمانی درباره والدینی که رضایت زناشویی کمی دارند عملکرد خواندن را در کودکان آنان بهبود بخشید.

این پژوهش بخشی از پایان‌نامه دکتری دانشگاه آزاد واحد کرمان است. از همه کسانی که در این پژوهش ما را یاری کردند متشکریم و نویسندگان اعلام می‌دارند هیچ گونه تضاد منافی در چاپ و انتشار مقاله با دیگر اشخاص ندارند.

References

1. Moll K, Kunze S, Neuhoff N, Bruder J, Schulte-Körne G. Specific learning disorder: Prevalence and gender differences. *PLoS one*. 2014;9(7):8-14. Doi: [10.1371/journal.pone.0103537](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0103537)
2. Capozzi F, Casini MP, Romani M, De Gennaro L, Nicolais G, Solano L. Psychiatric comorbidity in learning disorder: Analysis of family variables. *Child Psychiatry and Human Development*. 2008 Mar 1;39(1):101-10. Doi: [10.1371/journal.pone.0103537](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0103537)
3. Bashrpoor S, Issazadeghan A, Ahmadian L. The deficits of sensory information processing in children with learning disabilities. *Journal of learning disabilities*. 2012; 2 (1): 25-42.
4. Adib Sereshki N, Moradi N, Yadegari F, Kanani Z. The effectiveness of attention training on the reading performance of students with dyslexia. *Journal of cognitive psychology*. 2017; 4 (4): 60-9. [Persian]
5. Sedaghati L, Foroughi R, Shafiei B, Maracy MR. Prevalence of dyslexia in first to fifth grade elementary students Isfahan, Iran. *Audiology*. 2010;19(1): 94-101. [Persian]
6. Faraone SV, Biederman J, Lehman BK, Keenan K, Norman D, Seidman LJ, et al. Evidence for the independent familial transmission of attention deficit hyperactivity disorder and learning disabilities: results from a family genetic study. *American Journal of Psychiatry*. 1993;150:891.
7. Tabrizchi N, Vahidi Z. Comparing emotional regulation, mindfulness and psychological well-being in mothers of students with and without learning disabilities. *Journal of learning disorder*. 2015; 4 (4): 118-24. [Persian]
8. Khormae F, Abbasi M, Rajabi S. A Comparison of Perfectionism and Procrastination in Mothers of Students with and without Learning Disability. *Journal of Learning Disabilities*. 2011;1(1):60-77. [Persian]
9. Bradbury TN, Fincham FD, Beach SR. Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of marriage and family*. 2000 Nov;62(4):964-80. Doi: 10.1111/j.1741-3737.2000.00964.x
10. Twenge JM, Campbell WK, Foster CA. Parenthood and marital satisfaction: a meta-analytic review. *Journal of marriage and family*. 2003;65(3):574-83. Doi: 10.1111/j.1741-3737.2003.00574.x
11. Shojae F, Afrooz G, Baghdasarians A. The Relationship between Marital Satisfaction and Academic Achievements of Children. *Bull Env Pharmacol Life Sci*. 2014; 3 (2) :272-5.
12. Unger DG, McLeod LE, Brown MB, Tressell PA. The role of family support in interparental conflict and adolescent academic achievement. *Journal of Child and Family Studies*. 2000;9(2):191-202. Doi: 10.1023/A:1009419005136
13. Dehle C, Weiss RL. Associations between anxiety and marital adjustment. *The Journal of psychology*. 2002;136(3):328-38. Doi: 10.1080/00223980209604160
14. Baumrind D. The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*. 1991;11(1):56-95.
15. Steinberg L, Darling N. Parenting style as context: An integrative model. In *Interpersonal Development 2017* Nov 30 (pp. 161-170). Routledge.
16. Abesha AG. Effects of Parenting Styles, Academic Self-Efficacy, and Achievement Motivation on the Academic Achievement of University Students in Ethiopia. Western Australia: Perth; 2012.
17. Gonzalez AL, Wolters CA. The relation between perceived parenting practices and achievement motivation in mathematics. *Journal of Research in Childhood Education*. 2006 Jun 30;21(2):203-17. Doi: 10.1080/02568540609594589
18. Fowers BJ, Olson DH. ENRICH Marital Satisfaction Scale: A brief research and clinical tool. *Journal of Family psychology*. 1993;7(2):176.
19. Alidousti AA, Nakhaee N, Khanjani N. Reliability and validity of the Persian versions of the ENRICH marital satisfaction (brief version) and Kansas Marital Satisfaction Scales. *Journal of Health and Development*. 2015;4(2):158-67.
20. Minaei A, Nikzad S. The Factor Structure and Validity of the Persian Version of the Baumrind Parenting Style Inventory. 2017; 13 (1): 92-108. [Persian]
21. Önder A, Gülay H. Reliability and validity of parenting styles & dimensions questionnaire. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2009;1(1):508-14. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.092>
22. Hosseini M, Moradi A, Kormi NR, Hassani J, Parhoon H. Reliability and validity of reading and dyslexia test (NEMA). *Advances in Cognitive Science*. 2016;18 (1): 22-34. [Persian]. [[link](#)]

23. Lashgari H, Alamdarloo GH. Prediction of Behavior Problems of Students with Learning Disabilities Based on Parents' child rearing Style. MEJDS. 2017; 7:4-4. [Persian] <http://jdisabilstud.ir/article-1-560-fa.html>
24. Alizadeh H, Andries C. Interaction of parenting styles and attention deficit hyperactivity disorder in Iranian parents. Child & family behavior therapy. 2002 Oct 29;24(3):37-52. Doi: 10.1300/J019v24n03_03